

Tekstititys

Maatilapalot Podcast

Jakso 2. Kun maatilalla palaa

Kesto: 28:57

Isäntä: Kim Kaustell, tutkija, Luonnonvarakeskus

Vieras: Jani Välimaa, pelastuspäällikkö, Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos

[Musiikkia]

[Kim Kaustell] Tämä on Luonnonvarakeskuksen maatilapalot -podcast. Olen Kim Kaustell ja kanssani keskustelemassa on asiantuntijoita, joilla on kokemusta maatilalla tapahtuneista tulipaloista.

[Musiikkia]

[Kim Kaustell] Tässä jaksossa vieraana on pelastusalan ammattilainen. Tervetuloa Jani! Kerrotko kuka olet ja miten työsi liittyy mautiloilla tapahtuviin tulipaloihin?

[Jani Välimaa] No niin, Välimaan Jani ja Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitoksella pelastuspäällikkönä. Toimenkuvaan kuuluu kaikenlainen meidän oman toiminnan kehittäminen ja nää maatilatulipalot on yksi asia, mihinkä on tänä vuonna riskienhallinnan kanssa tehty valtavasti työtä. Eli on käyty muun muassa vakuutusyhtiöiden kanssa näitä tilanteita läpi, että mitä ne on löytäneet näihin maatilapaloihin liittyen, ja pyritty, että yhteistyössä saavutetaan parempi huominen näiden palojen suhteen.

[Kim Kaustell] Joo, hienoa että saatiin sinutkin tänne kertomaan tästä pelastuslaitoksen näkökulmasta. Sehän on sellainen mikä jää tavan tallaajalta monesti näkemättä ja ajattelin että mentäis tässä semmoisessa takaperoisessa järjestyksessä, että lähdetään siitä, kun se palo on jo syttynyt ja teille tulee hälytys. Edetään sieltä sitten ehkä vähän miettimään niitä taustoja ja syitä. Eli mitä tapahtuu, kun teille tulee tänne hälytys mautilalle?

[Jani Välimaa] No joo, monesti ne maatilat sijaitsee siellä isojen kaupunkien ulkopuolella, eli monesti sinne sen hälytyksen saa joku sopimuspalokunta tai VPK -yhdistys, ja sehän tarkoittaa sitä, että ne kaverit lähtee sieltä kotoa ensiksi sinne paloasemalle, pukee varusteet. Siinä menöö x määrä minuutteja, jonka jälkeen se paloauto vasta lähtee kohti kohdetta. Eli, jo siinä tulee pieni viive siihen, kun isäntä on soittanut hätäpuhelun, niin ennen kuin paloauto on liikenteessä.

[Kim Kaustell] Ilmeisesti aika monesti lähtee useampia yksiköitä heti?

[Jani Välimaa] Joo. Riippuu siitä, että minkälaisen hätäpuhelun se isäntä on tehnyt. Että, palaako siellä joku pieni heinäkasa pellolla vai palaako iso eläinsuoja, niin hätäkeskus tekee oman riskinarvion siitä ja hälyttää sinne joko pelastusryhmän, pelastusjoukkueen tai peräti pelastuskomppanian. Mitä suuremmasta hälytyksestä on kyse, niin sen enemmän sinne resurssia lähtee maakunnan paloasemilta.

[Kim Kaustell] Jossain vaiheessa katselin tuolta teidän resurssitietokannasta noita ajoaikoja, ja näytti siltä, että 20 minuuttia ei ole vielä kovinkaan

pitkä aika siitä, kun hälytys tulee siihen, että päästään aloittamaan sammutustyöt siellä tilalla. Olenko kartalla tämän suhteen?

[Jani Välimaa] No joo, varmasti. Kun ne maatilat sijaitsee useasti varsin etäällä paloasemasta, ja kun se henkilöstö tulee ensiksi vapaalta tai omista töistä sinne paloasemalle, hyppää paloautoon ja ajaa sinne kahdenkymmenen kilometrin päähän, niin kyllä se 20 minuuttia sinne voi helposti mennä. Mutta sitten samaan aikaan meillä on myös osa maatiloista, jotka on hyvin lähellä paloasemaa, ja jos paloasema lähtee nopeasti, niin kyllä se paloauto voi olla siellä reilusti alle kymmenen minuutinkin.

[Kim Kaustell] Minkälainen se tilanne sitten on, kun sitä aletaan lähestyä sitä maatilakeskusta? Miltä se näyttää pelastajan silmin? Mitä sieltä katsotaan ja etsitään ensimmäiseksi?

[Jani Välimaa] No, kyllä tietysti jo matkalla, kun ruvetaan lähestymään kohdetta, niin se savun määrä kertoo aika paljon. Jos sieltä tilalta ei näkyvää savua nouse, niin usein tiedetään jo varautua siihen, että välttämättä ei oo kovin suuresta palosta kyse. Mutta sitte taas, jos savu näkyy jo 10 km päähän mustana pilvenä, niin osataan jo varautua, että nyt on kyse todennäköisesti isosta palosta, ja pystytään viestimään siitä jo pelastustoimintaa johtavan palomestarin kanssa, joka tekee sitten mahdollisia lisähälytyksiä siinä vaiheessa. Sitten, kun tullaan sinne pihaan, kaarretaan aivan niin sanotusti kohteeseen, niin silloin pyritään tekemään sellainen välitön tilannearvio siitä, että mikä palaa, ja kuinka se palaa. Ja se välitetään se tieto sille päivystävälle palomestarille niin sanottuna tuulilasiraporttina. Että, "nyt näyttää siltä, että palaa eläinsuoja", tai sitten vastaavasti, että "nyt näyttää siltä, että traktori palaa rakennuksen vieressä, eikä ole vielä levinnyt rakennukseen".

[Kim Kaustell] Onko teillä siinä matkan aikana tai sitten heti siellä, niin yhteyttä johonkin viljelijään tai muuhun tilalla olevaan henkilöön, jonka kanssa sitä tilannetta arvioidaan?

[Jani Välimaa] No, ei mitään systemaattista toimintatapaa ole siihen, mutta jos se hätäpuhelu on ollut hyvin epäselvä, eli jos hätäkeskus ilmoittaa meille, että tuli hätäpuhelu ja jotakin palaa, mutta sitten lyötiin luuri kiinni. Niin, sehän on meidän kannalta huono tilanne, kun me ei silloin tiedetä, onko kyse isosta vai pienestä palosta, niin silloin saatetaan yrittää matkalla soittaa sille hätäpuhelen tehneelle henkilölle. Mutta monesti se tilanne on, että se ei vastaa enää siihen puhelimeen. Se saattaa yrittää alkusammutusta, se saattaa yrittää pelastaa eläimiä. Eli mennään vähän niinku silmät kiinni silloin sinne kohteeseen.

[Kim Kaustell] Mites, tän eläinten pelastamisen kun mainitsit, niin miltä sellainen näyttää pelastajan näkökulmasta?

[Jani Välimaa] Joo, eli sehän on tietysti meille se ilkeä tilanne, että se eläinsuojan vaikka yläpohja palaa jo niin valtoimenaan, että siinä on katto romahtamispisteessä. Ja kun me tullaan kohteeseen, me nähdään, että se isäntä yrittää niitä pelastaa sieltä niitä eläimiä kauheassa hädässä ja paniikissa. Niin kyllä meidän tulee estää se toiminta. Ei me voida sitä ihmistä päästää enää uudelleen sinne vaaran paikkaan. Tietysti pelastuslaitos aina yrittää pelastaa, jos se on mahdollista, mutta jossain vaiheessa tulee se raja vastaan,

että "tuonne ei ole enää turvallista mennä. Nyt keskitytään enää palon leviämisen estämiseen". Ja valitettavasti joskus ne eläimet joudutaan jättämään sinne. Se ei ole kenellekään turvallista aina pelastaa niitä.

[Kim Kaustell] Olen kuullut, että kun eläimet on tottunut olemaan siellä eläinsuojassa, niin saattavat myöskin, kun saadaan ulos, niin lähteä palaamaan sinne. Onko tällaisesta havaintoa?

[Jani Välimaa] On havaintoa. Yleensä näissä pienemmissä vanhoissa navetoissa, mistä me kyetään pelastamaan ne eläimet. Puhutaan vaikka alle 30 eläintä. Jos me sellainen eläinmäärä saadaan pihalle sieltä navetasta, niin siinä on jo kova paimentaminen sen alkuvaiheen jälkeen, saadaanko me ne johonkin eristettyä, niin ettei ne lähde hukkaan. Ne saattaa yrittää palata takaisin, ja sitten osa niistä eläimistä paniikissa juoksee erilaisiin lantasailiöihin sun muihin. Eli tuo seurannaisvahinkoja siitä, kun me saadaan ne pihalle sieltä rakennuksesta. Senpä takia niin, jos palaa joku iso pihatontti, puhutaan useita satoja eläimiä siellä, niin todella harvoin sitä määrää edes yritetään pihalle sieltä rakennuksesta, vaan pyritään sammuttamaan se rakennus, ja tekemään se tila turvalliseksi niille eläimillä savutuulettamalla.

[Kim Kaustell] Mainitsit jo tuossa, että siellä saattaa tilan oma väki tai naapurit olla jo kovasti pelastustyön touhussa, vaikka niitä eläimiä pelastamassa, mutta sattuuko sellaista, että myöskin ihmisiä joudutaan sieltä pelastamaan?

[Jani Välimaa] No, onneksi harvemmin maatilapalojen yhteydessä tulee sellaista tilannetta, että ihmisiä olisi sillä lailla vaarassa, että me joudutaan niitä pelastamaan. Yleensä se kysymys on siitä, että se isäntä oman henkensä uhalla yrittää vielä eläimiä pelastaa ja se joudutaan ikään kuin komentamaan, että nyt se toiminta pitää lopettaa, sinne ei ole enää turvallista mennä. Mutta sitten sehän on se asuinrakennusten ongelma se, että sehän on puhtaasti ihmiselle vaarallisin paikka johtuen siitä, että siellä nukutaan yleensä yöllä. Ja jos tulipalo syttyy yöllä, niin se on se vaarallinen paikka sille asukkaalle. Maatiloilla taas päinvastoin, niin yleensä ollaan hereillä silloin, kun siellä palaa. Ja se vaara liittyy siihen pelastamiseen. Yritetään pelastaa tai alkusammuttaa liian suuresta palosta.

[Kim Kaustell] Mites, olen kuullut joissain tapauksissa, että sinne tulee myöskin yleisöä. Yleisö jollain tavalla haittaa tätä pelastustoimintaa. Esimerkiksi tukkimalla ajotietä, tai jotain tällaista. Onko tällaisesta havaintoa?

[Jani Välimaa] Kyllä se edelleen tänä päivänäkin on aivan yleinen ongelmaa. Tuolla, kun kansalaiset kuulee paloautojen menevän, ja sitten kun ne yhdistää siihen sen valtavan savupilven mikä nousee jostakin tilalta päin, niin sinne lähdetään lähestymään sitä kohdetta. Ei ne tietenkään aivan pihaan tule, mutta kun ne näillä samoilla hiekkateilla ajeleeko paloautot, niin lopputulos on se, että siellä on tiet tukossa. Se osittain hidastaa ja estää pelastustoimintaa. Joudutaan sillon pyytää poliisi paikalle, että poliisit katkaisee tiettyjä tieosuuksia, että sinne ei siviilit enää pääse.

[Kim Kaustell] Tuleeko mieleen semmoisia tekijöitä sekä tilalla, että sen tehtävän aikana, semmoisia tekijöitä, jotka haittaa sen palon haltuun ottamista ja sammutus työtä maatilalla?

[Jani Välimaa] No joo, esimerkiksi meillä saattaa palaa jonkun vanhan eläinsuojan yhteydessä olevan rehuvaraston osa, tai konesuojan osa, mikä lie, ja jos siellä on oikein valtaisesti palokuormaa siellä kyseisessä rakennusosassa, niin se meidän sammutusteho ei vaan oo välttämättä riittävän nopea ja se kerkeää ohittamaan jonkun palo-osaston vaikka siellä eläinsuojan puolella. Taikka se iso palokuormamäärä saattaa osittain vaikeuttaa sammuttamista. Sit on ihan tää maatilojen pihapiirit, että jos siellä on traktorit, rehuvaunut, pyöröpaalit sun muut maatalouteen liittyvät koneet ja laitteet, niin jos piha on aivan täynnä niitä, että paloautolla ei edes pääse tarpeeksi lähelle, niin se saattaa estää sen pelastustoiminnan tehokkaan aloittamisen. Ei saada edes nostolava-autoa tai koura-autoa sellaiseen paikkaan, mihin meidän olisi se tarkoitus saada.

[Kim Kaustell] Tuli mieleen tuosta kalustosta, että onko esimerkkejä, jossa sen tilan kalustoa on voitu hyödyntää sammutustoiminnassa? Vai onko se enemmän vain tiellä?

[Jani Välimaa] On. Varsinkin ennen hyödynnettiin hyvinkin paljon maataloilla. Oli tarve saada vesikattoa auki, että me saadaan se tehokas pelastustoiminta sinne yläpohjaan käynnistettyä, niin monesti käytettiin sen tilan tukkikouraa, millä saatettiin repiä niitä peltejä, tai tilan kaivinkonetta. Mutta nyt meillä on nykyään pelastuslaitoksella oma koura-auto, mikä on isossa rakennuspaloissa automaattisesti vasteessa ja se on ehdottomasti nopeampi keino, kun se lähtee välittömästi samalla hetkellä, kun ne lähimmätkin paloautot saa hälytyksen. Se meidän koura-auto tulee sinne ja repii sitä kattoa auki. Että enää ei tarvita sitä isännän konekalustoa niin paljon, kuin mitä aikaisemmin.

[Kim Kaustell] Kuinka pitkään - tietysti riippuu varmasti sen kohteen koosta - mutta kuinka pitkään siellä on niin sanotusti tilanne päällä? Kuinka pitkään sitä paloa pitää vartioida? Syttyykö ne uudestaan vielä?

[Jani Välimaa] Joo, no pelastuslaitos monesti saa sen oman akuutin toimintansa päättymään sanotaanko kahdesta tunnista kuuteen tuntiin. Hyvin moni tulipalo saadaan sinä aikana sammumaan, mutta siinä vaiheessa, kun pelastuslaitos poistuu paikalta, niin me yleensä se luovutetaan kirjallisesti se jälkivartiointivastuu sille talon isännälle. Eli se seuraa, että se palo ei uudelleen ryöpsähdä hallitsemattomaksi, eli jos jostain tulee savua, niin se yrittää itse sitä jollain kastelukannalla tai puutarhaletkulla sammuttaa, ja ajoittain ne joutuvat sitten soittamaan uudelleen hätänumeroon, että savua tulee joka paikasta ja palo meinaa syttyä uudelleen. Siinä vaiheessa sitten sinne menee joku paloasema tekemään jälkisammutusta uudelleen.

[Kim Kaustell] Mainitsit paloaseman ja sitten tuossa aikaisemmin sopimuspalokunnat, niin onko niin, että tämä sammutustoiminta kaiken kaikkiaan on niiden alueellisten sopimuspalokuntien, VPK:n niinku sanotaan, suurimmaksi osaksi niiden tekemää?

[Jani Välimaa] No, tosiasia on se, että meilläkin Etelä-Pohjanmaalla on hyvin vähän päätoimista vakituista henkilöstöä. Oikeastaan täällä Seinäjoen asemalla on ainoastaan sellainen valmis pelastusryhmä ympärivuorokauden, joka kykenee lähtemään näihin lähialueen tulipaloihin paikan päältä. Mutta sitten, kun me mennään mihinkä tahansa tuonne maakuntaan, niin siellä se sammutus ja pelastustoiminta tukeutuu yhä enemmän niihin sopimuspalomiehiin, VPK

-yhdistykseen, ja siellä samalla tulipalopaikalla, siellä saattaa olla vakituista henkilöstöä vaikka neljästä viiteen kaveria, ja 20 sopimuspalomiestä. Kyllä se on suhde, että siellä on iso osa sitä vapaaehtoissektoria tai sopimuspalomiehiä.

[Kim Kaustell] Joo. Mitäs, jos mennään siitä vähän taaksepäin, niin mitä ne ennaltaehkäisevät toimenpiteet vois siellä maataloilla teidän näkökulmasta olla, mitkä ennaltaehkäisee niiden palojen syttymistä?

[Jani Välimaa] No, laitteiden kunnossapito. Siitä kai se lähtee aika moni tulipalo. Eli, siinä aluksi kun katsottiin tilastoja, niin koneen tai laitteen tulipalo taisi olla yksi yleisimmistä maatilapalojen aiheuttajista. Monesti se ei oo sen koneen tai laitteen vika, vaan sen koneen tai laitteen väärä käyttö, tai huollon ja kunnossapidon laiminlyönti, mikä aiheuttaa sen tulipalon. Jos meillä on vaikka se, palaan taas siihen lämpökeskuksen, että jos meillä on lämpökeskus, mikä käy 365 vuorokautta vuodessa, ja 24 tuntia vuorokaudessa. Se on jatkuvasti päällä. Se laite vaatii huoltoa ja ylläpitoa. Siinä on sammutusjärjestelmät, siinä stokeris, siinä pitäis olla polttoainevaraston turvajärjestelyt kunnossa. Ja jos niistä joku osaa pettää, sitä ei ole huollettu, niin se mahdollistaa aina sen takapalon, ja siitä rakennuspalon syttymiseen.

[Kim Kaustell] Mites, ihan yhtenä käytännön asiana, mikä liittyy rakenteellisen paloturvallisuuteen, on nää palo-osastoinnit ja läpiviennit. Onko niissä havaittu semmoista jotain, että niissä olisi ongelmaa?

[Jani Välimaa] Kyllä. Se on toinen asia, eli se liittyy taas siihen rakennuksen kunnossapitoon. Jos me rakennusvaiheessa rakennetaan turvallinen rakennus. Siihen tehdään vaaditut palo-osastoinnit. Se on turvallinen vain niin kauan, kun sitä on käytetty, niin kuin se on rakennettu. Mutta sitten siinä vaiheessa, kun tehdään maatalan omia muutostöitä, porataan vaikka jollekin putkelle reikää, tai pitää joku isompi kone saada. Halkaistaan paloseinä, palokatko siitä, eikä korjata sen jälkeen sitä, niin sellaisessa tilanteessa, kun sytty tulipalo, ja se palokatko ei enää ole alkuperäisessä kunnossa, niin aivan varmaan ne vahingot on suuremmat, kuin mitä ne olisi siinä alkuperäisessä tilanteessa ollut.

[Kim Kaustell] Tuo tuotantotoiminnan suunnittelu on tietenkin sitten yksi asiaa. Eli miten siellä toimitaan, missä on varastot, missä on konesuojat, missä säilytetään lannoitteita, säilöntäaineita, tällaisia tarvikkeita? Onko tullut esiin sellaisia tilanteita, joissa sinänsä ei ole palon syttyminen tapahtunut näistä, mutta jossa tämä tuotantotoiminnan suunnittelu on ollut yhtenä osasyynä? Pystytkö yhdistämään näitä asioita?

[Jani Välimaa] No joo, nämä on vähän eri asioita. Eli tuotantotoiminnan suunnittelu, kuinka siellä maatilalla päivittäin toimintaan, niin se on ehkä enemmänkin niiden maatala-asiantuntijojen osaamisaluetta. Pelastusviranomaisen katsoo sinä rakennuslupavaiheessa sen paloteknisen puolen, ja antaa siitä lausunnon rakennusvalvontaviranomaiselle. Ja monesti ne tarpeet ei kohtaa siinä tapauksessa. Me haluttaisiin jonnekin palokatkoa, mutta isäntä on sitä mieltä, että se häiritsee tuotantotoimintaa, jos siinä on palokatko. Mutta tietysti se pitää siinä tilanteessa rakentaa se palokatko, jos rakentamismääräykset sen siihen vaatii. Eli, ne ei kulje aivan käsikädessä ne isännän tarpeet ja sitten taas pelastuslainsäädäntö rakennusten

paloturvallisuudesta osalta.

[Kim Kaustell] Onko sellaista esiintynyt... olen nähnyt raportteja, että lannoitteet ja hapot pääsevät palotilanteessa, tai jossain kriisitilanteessa yhteen, jolloin muodostuu myrkyllistä kaasua. Onko tällaista tullut vastaan?

[Jani Välimaa] No, kyllä sitä kaikenlaista siellä palaa siellä konesuojissa, mutta meillä ei välttämättä ole aina tietoa mitä siellä palaa, kun me mennään. Eli tässä palataan siihen edelliseen kysymykseen tuotantotoiminnan suunnitteluun, että jos meille tulee pöydälle ison maatilan 500 neliön konesuojaksi nimetty rakennus, ja se hyväksytään sellaisenaan rakennusvalvonnassa konesuojakäyttöön. Sitten, kun me mennään sinne viiden vuoden päästä yleiselle palotarkastukselle, me huomataan, että siellä on puimurit, siellä on hakkeet, siellä on apulannat, siellä on hapot. Siellä on kaikki sekaisin. Kyllä niissä isoissa maatilarakennuksissa, kun ne palaa, niin siellä palaa laidasta laitaan kaikkea materiaalia, mitä maatilalta löytyy.

[Kim Kaustell] Kertaapa mitä tulipalon syttymisen tarvitaan?

[Jani Välimaa] Joo, palaminen vaatii lämpöä, happea ja sen palavan aineen, oikeastaan. Siitä se lähtee se palo aina käyntiin.

[Kim Kaustell] Mietin, että tämä on loppujen lopuksi aika yksinkertainen resepti ja tavallaan sen miettiminen, että miten nämä pitää erillään toisistaan. Happea ehkä vähän vaikea erottaa?

[Jani Välimaa] Joo, kyllä ja sitten kun se joku palavainen jossain syttyy, niin sehän muodostaa sitä lämpöä, ja taas omalta osaltaan levittää sitä paloa varsin nopeasti eteenpäin.

[Kim Kaustell] Hapesta tuli mieleen, että tietysti sähköhitsaus on ehkä yleisempää, mutta siellä myöskin näitä paineellisia kaasusäiliöitä on. Onko nämä yleensä asiallisesti merkittyä ja helposti sieltä palotilanteesta poistettavissa? Onko tullut vaaratilanteita?

[Jani Välimaa] No, kyllä niitä varmasti joka vuosi meidänkin alueella on tilanteita, että jonkinlainen kaasupullo siellä palossa räjähtää. Me saadaan kyllä varsin monesti hätäpuhelun aikana jo tieto, eli isäntä itse osaa kertoa hätäkeskukselle, kun hätäkeskus häntä haastattelee, että onko siellä vaarallisia aineita tai kaasupulloja. Yleensä siinä vaiheessa isäntä muistaa, että "niin joo, siellä on muuten kaasupullo". Me saadaan kyllä tieto siitä matkalla, ja osataan vähän varautua siihen tilanteeseen, mutta ei me monesti sille mitään enää voida. Jos se rakennus palaa kauttaaltaan, niin kyllä se kaasupullo siellä räjähtää, jos se ei ole jo räjähtänyt siihen mennessä.

[Kim Kaustell] Minkälainen se tilanne on, kun sellainen räjähtää? Kuinka kauas se on vaarallinen? Lähteekö sieltä joku pullo ohjuksena liikkeelle?

[Jani Välimaa] Kyllä tuollainen asetyleni kaasupullo, niin se on vaarallinen ja se voi lentää hyvinkin kauas. Nämä nestekaasupullot onneksi on nykypäivänä, että niissä on varoventtiili, joka kun se lähtee palossa lämpenemään, niin se sulaa siitä, tai antaa se paineen purkautua siitä säiliöstä. Eli monesti se purkaa sen soihdunomaisesti sen kaasun sieltä pullosta pois. Mutta aina, ei me voida luottaa mihinkään kaasupulloon, että se on turvallinen. Kyllä meidän

pitää aina pelätä sitä lähtevää kaasupulloa.

[Kim Kaustell] No, sitten jos vielä hetken viivähdettäisiin sen äärellä, että mitä siellä tilalla voidaan tehdä? Miten siihen palotilanteeseen voitaisiin varautua niin, että oltaisiin mahdollisimman ajoissa liikkeellä siinä alkusammutuksessa?

[Jani Välimaa] Joo, nyt on uusimmissa, tai sanotaanko viimeiset parikymmentä vuotta, kun on rakennettu isoja maatalousrakennuksia, tällaisia, puhutaan "tuetusta maatalous rakentamisesta", mitä ohjaa eri säädökset, kuin tavanomaista rakentamista. Niin siellä on vaadittu lähes kaikkiin maatalousrakennuksiin savuun reagoivaa palonilmaisulaitteistoa, ja sen tarkoitus on se, että kun se haistaa siellä maatilalla yönkin tunteina savun, isäntä saa siitä kännykkään hälytyksen. Se lähtee kiireen vilkkaa tarkistamaan, mikä hälytyksen aiheuttaja on, ja jos se pääsee nopeasti siihen alkavaan paloon, niin se kykenee vielä tilan omalla alkusammutuskalustolla sen palon toivottavasti sammuttamaan.

[Kim Kaustell] Onko näissä paloilmalaisimissa, jotka perustuu tähän tavallaan näytteenottoon, niin onko niissä ollut ongelmia?

[Jani Välimaa] No tietysti se ei meille pelastuslaitoksella näy se, onko niissä ongelmia vai ei, kun se on sen isännän oma laite ja se hälyttää vain sille isännälle. Kyllä me on törmätty siihen palotarkastuksilla, että se laite saattaa olla pois toiminnasta, ja isäntä vetoaa siihen, että se antaa välittömästi erheellisiä hälytyksiä. Mutta kyllä mulla sellainen mutu -tuntuma on tällä hetkellä, että nykypäivänä laitteet toimii varsin luotettavasti, ja kyllä ne siellä tiloilla on päällä, niin kuin ne on suunniteltukin.

[Kim Kaustell] Onko maatilalla tämmösiä tavallaan automaattihälytyksiä, joista tulee siis hätäkeskukseen automaattisesti viesti?

[Jani Välimaa] Varmasti jollain yksittäisillä suuremmilla maatiloilla voi lähteä siitä paloilmalaisulaitteistosta, eli puhutaan paloilmaitteesta siinä tapauksessa, niin voi lähteä hätäkeskukseen se tieto, mutta ne on todella harvinaisia. itse en ainakaan osaa tästä Etelä-Pohjanmaaltakaan nimetä tällä hetkellä yhtään kohdetta, että se menisi suoraan hätäkeskukseen se hälytys.

[Kim Kaustell] Entäs sitten tuo alkusammutuskalusto ja sen käytön osaaminen? Mites näitä kommentoisit?

[Jani Välimaa] No, oikeestaan siten, että mulla ei nyt mitään nyrkkisääntöä siihen ole antaa muuta, kun että tilalla pitäis olla pelastussuunnitelma. Jos se on tarpeeksi iso se maatila, eli sillä on ympäristölupa sillä maatilalla eläinsuojalla. Siitä tulee se pelastussuunnitelmavelvollisuus, ja siinä tulee arvioida se sammuttimien riittävyys, että on tilalla riittävästi sammuttimia. Sehän ei perustu niinkään lainsäädäntöön, että pitäis käydä harjoittelemassa jossakin tietyllä kurssilla, vaan se on, että se tulee hallita se alkusammutus. Se on isännän oma velvollisuus hankkia sitä opetusta siihen. Käy sitten jonkun kurssin tai tutustuu siihen sammuttimen käyttöohjeisiin siten, että osaa hätätilanteessa käyttää sitä sammutinta.

[Kim Kaustell] Sammuttimen käyttötaito pitäisi oikeestaan olla semmoinen kansalaisvelvollisuus. Paljonko sellainen sammuttimen uudelleentäyttö maksaa?

Sehän ei hirveän monia kymppejä ole?

[Jani Välimaa] Joo, ei varmasti ole monia kymppejä, mutta sitten taas kolikon toinen puoli, että ei se uusi sammutinkaan maksa yhtään sen enempää. Monesti kannattaa puntaroida, hankkiiko uuden sammuttimen, vai viekö sen käytetyn sammuttimen uudelleentäyttöön. Se aina tapauskohtaista harkintaa edellyttää. Jos sammutin on jo lähes kymmenen vuotta vanhan, niin voi tulla monesti halvemmaksi hakea kaupasta se uusi sammutin.

[Kim Kaustell] Mainitsit muuten tuossa tuon pelastussuunnitelman. Onko havaintoa, että sellaista olisi ollut hyötyä nimenomaan tällaisissa palopelastustilanteissa?

[Jani Välimaa] No, se saattaa tuntua monesta turhalta byrokraattiselta asiakirjalta, mutta sen tarkoitus on nimenomaan ohjata sitä isäntää itse ajattelemaan, että mitä jos täällä syttyy se tuli? Mitä riskejä mulla on, ja miten toimii, jos syttyy tulipalo? Kyllä mä väitän, että niissä tulipaloissa, missä on se tulipalo havaittu ajoissa, se on kyetty alkusammuttamaan, ja palokunnalle jää vain se tarkastajan rooli siinä tilanteessa, niin kyllä se voidaan tulkita, että se pelastussuunnitelma on silloin toiminut, kun sen tilan oma varautuminen siihen tilanteeseen on ollut riittävä. On osattu toimia siinä tilanteessa.

[Kim Kaustell] Näitä tilanteitahan voi harjoitella monella tavalla. Itse olen kuullut, että eräällä hevostilalla oli tavallaan tehty tällaisia yhteisiä mielikuvaharjoituksia. Että, jos tuolla syttyy, niin mitä tehdään? Kuinka eläimet pelastetaan? Kuka hälyttää? Tehty tämmöistä roolijakoa. Siitä pääsen siihen, että minkälaista tällaista harjoitteluyhteistyötä maatilojen kanssa tehdään? Käyvätkö pelastaja tutustumassa maatilan olosuhteisiin?

[Jani Välimaa] Joo kyllä. Se on varmasti joka paloasemalla, niin - ei nyt vuosittain, mutta muutaman vuoden välein - niin saatetaan käydä jollakin kyseisen kunnan suurimmalla maatilalla, esimerkiksi tutustumassa minkälaisia rakennuksia siellä on. Samassa yhteydessä saatetaan tutustua siihen, kuinka eläimet saada vapautettua niistä karsinoista, tai aitauksesta, kuinka ovet saadaan auki? Ja sitten aivan sitä eläimen käsittelyäkin harjoitellaan. Siirrellään hevosia tai vastaavaa. Kyllä pyritään tekemään tilojen kanssa yhteistyötä, mutta me ei tietenkään voida joka tilalla käydä. Eikä voida samalla tilalla käydä monta kertaa, että se on sellasta. Katsotaan aina tarpeen mukaan missä käydään ja milloin käydään.

[Kim Kaustell] Joo, kiitoksia. Me on tässä juteltu jo monenlaisista asioista. Tuleeko sulla vielä mieleen jotain, mitä viestiä haluaisit sinne maatilalle päin lähettää liittyen näiden tulipaloriskien hallitsemiseen?

[Jani Välimaa] No joo, varmaan tuosta tulikin jo esille se, että mun oma arvio on se, että se koneiden ja laitteiden kunnossapito. Siitä kannattaa lähteä sitä turvallisuutta rakentamaan. Jos ne sähköasennukset on asennettu sinne 25 vuotta sitten, niin kannattaa miettiä, onko ne enää turvalliset siinä vaiheessa. Meillä on sähköasennuksistaikin lainsäädäntö, mikä edellyttää niiden esimerkiksi tarkastamista 10 vuoden välein, jos tietty pääsulakekoko ylittyy. Sitten meillä on lämpökeskukset, jotka pyörii tosiaan kaiken päivää siellä maatilalla, tuottaa lämpöä. Niin kyllä se vaatii huoltoa ja ylläpitoa, että se varmasti toimii siten, kun se on suunniteltu, ja sitten, että ne turvalaitteet toimii

siinä takapalo tilanteessa, niin kuin ne on suunniteltu.

[Kim Kaustell] Hyvä, kiitoksia! Tää on ollu oikein mukava kuulla pelastuslaitoksen virallinen kanta maatilán tulipaloihin. Kuuntelit juuri osan maatilapalot -podcast sarjasta. Sarja liittyy maatilojen riskienhallintaan ja turvallisuusjohtamista kehittäväán hankkeeseen. Hanke on toteutettu Luonnonvarakeskuksessa, yhteistyössä Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston kanssa.

[Musiikkia]